

ҮЙІРМЕ ЖҰМЫСЫ ЖАҒДАЙЫНДА БАСТАУЫШ МЕКТЕП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ МӘДЕНИЕТІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Адал А.* , Бакраденова А.Б.

*І. Жансүгіров атындағы Жетісу университеті,
Қазақстан Республикасы, Талдықорған қ.*
*e-mail: dggu@mail.ru

Бұл зерттеу жұмысы бастауыш мектеп оқушыларының экологиялық мәдениетін қалыптастыруға арналған. Үйірме жұмыстарының экологиялық білім берудегі маңызы ерекше, себебі олар оқушылардың табиғатқа деген сүйіспеншілігін арттырып, экологиялық мәселелерге жауапкершілікпен қарауға үйретеді. Зерттеу барысында экологиялық мәдениеттің негіздері, оның компоненттері, сондай-ақ бастауыш мектепте үйірме жұмыстары арқылы экологиялық білім мен тәрбие беру жолдары қарастырылады. Оқушылардың экологиялық мәдениетін қалыптастыру үшін интерактивті әдістер, жобалық жұмыстар, табиғатпен танысу экскурсиялары және экологиялық акциялар ұйымдастыру ұсынылады. Зерттеу нәтижелері көрсеткендей, экологиялық мәдениетті қалыптастыру оқушылардың табиғатқа деген көзқарасын өзгертіп, олардың экологиялық сауаттылығын арттырады. Бұл өз кезегінде, болашақ ұрпақтың экологиялық мәселелерге жауапкершілігін арттырып, тұрақты даму принциптерін ұстануына ықпал етеді. Экологиялық мәдениетті қалыптасуына жету үшін экологиялық білім беру, табиғатқа деген сүйіспеншілікті арттыру, экологиялық проблемаларды шешуге қатысу сияқты негізгі бағыттар анықталған. Зерттеу экологиялық мәдениетті қалыптастырудың ғылыми негіздерін анықтап, практикалық әдістерді ұсынады. Оқушылардың экологиялық білімін арттыру арқылы қоғамдағы экологиялық мәселелерді шешуге үлес қосуға мүмкіндік береді. Зерттеу барысында сауалнама, бақылау және талдау әдістері қолданылды. Оқушылардың экологиялық мәдениетін бағалау үшін арнайы тесттер мен анкеталар әзірлеуге болады. Зерттеу нәтижелері көрсеткендей, экологиялық білім беру бағдарламалары оқушылардың экологиялық мәдениетін арттыруда тиімді. Оқушылардың экологиялық мәселелерге деген көзқарастары мен қатысу деңгейі айтарлықтай жақсарды. Зерттеу экологиялық мәдениетті қалыптастырудың маңыздылығын және оның қоғамдағы экологиялық проблемаларды шешудегі рөлін көрсетеді. Оқушылардың экологиялық мәдениеті – болашақ ұрпақтың табиғатқа деген жауапкершілігін арттырудың негізі. Зерттеу нәтижелері мектептерде экологиялық білім беру бағдарламаларын жетілдіруге, экологиялық клубтар мен үйірмелердің жұмысын ұйымдастыруға, оқушылардың экологиялық мәдениетін арттыруға бағытталған практикалық ұсыныстарды қамтиды.

Кілт сөздер: экологиялық мәдениет, бастауыш мектеп, үйірме жұмысы, экологиялық білім, табиғат.

Кіріспе

Экологиялық мәдениет – бұл адам мен табиғат арасындағы үйлесімді қарым-қатынасты қалыптастыруға бағытталған білім, құндылықтар мен мінез-құлық нормаларының жиынтығы. Бастауыш мектеп кезеңі – балалардың қоршаған ортаға деген көзқарастары мен қатынастарын қалыптастыру үшін ең қолайлы кезең. Осы мақалада үйірме жұмысы арқылы бастауыш мектеп оқушыларының экологиялық мәдениетін қалыптастырудың маңызы мен әдістері қарастырылады. Үйірме жұмысы жағдайында бастауыш мектеп оқушыларының экологиялық мәдениетін қалыптастыру – бүгінгі таңда өзекті мәселе. Экологиялық білім беру балалардың табиғатқа деген сүйіспеншілігін арттыру, экологиялық сауаттылықты дамыту, және қоршаған ортаға жауапкершілікпен қарауға үйрету мақсатын көздейді.

Бастауыш мектеп ұжымы арнайы экологиялық үйірмелерді ұйымдастыру арқылы оқушылардың белсенді қатысуын қамтамасыз етуі керек. Мұндай үйірмелер табиғатқа қатысты практикалық әрекеттермен, мысалы, ағаш отырғызу, қоқыс жинау, және экологиялық ойындар өткізу арқылы оқушылардың назарын аударып, олардың экологиялық мәдениетін қалыптастыруға ықпал етеді. Экология жөніндегі білім беру мектептің оқу бағдарламасына енгізілуі маңызды, өйткені бұл оқушыларды табиғаттың заңдылықтарымен таныстыруға, эко-әдеттерді дамытуға мүмкіндік береді. Нәтижесінде, балалар экологиялық мәселелерге жауапкершілікпен қарап, табиғатты қорғауға даяр болады.

Экологиялық білім қалыптастыру – бұл қазіргі қоғамның маңызды міндеттерінің бірі. Педагогикалық принциптер экологиялық білім беру процесінде тиімділікті қамтамасыз ету үшін маңызды. Міне, экологиялық білім қалыптастырудың негізгі педагогикалық принциптері:

Интегративтілік принципі: Экологиялық білім беру түрлі пәндерді біріктіру арқылы жүзеге асырылады. Мұнда экология, биология, география, химия және әлеуметтік ғылымдар арасындағы байланыстарды көрсету маңызды.

Жүйелілік принципі: Экологиялық білім беру жүйелі түрде ұйымдастырылуы тиіс. Оқушылар экологиялық мәселелерді кешенді түрде түсінуі үшін экологиялық білімнің әртүрлі аспектілерін (биологиялық, физикалық, әлеуметтік) қарастыру қажет.

Практикалық бағыттылық принципі: Экологиялық білім тек теориялық біліммен шектелмей, практикалық әрекеттерді де қамтуы тиіс. Оқушылар экологиялық жобаларға, табиғат қорғау акцияларына қатыса отырып, өз тәжірибелерін жинақтауы керек.

Тұлғалық бағдар принципі: Оқушылардың жеке қызығушылықтары мен қажеттіліктерін ескеру маңызды. Экологиялық білім беру процесі оқушылардың экологиялық мәдениетін, құндылықтарын және жауапкершілігін дамытуға бағытталуы тиіс.

Көп деңгейлілік принципі: Экологиялық білім беру әртүрлі деңгейде (бастауыш, орта, жоғары) және әртүрлі аудиторияларға (балалар, жастар, ересектер) бағытталуы тиіс.

Эмоционалдық және эстетикалық даму принципі: Табиғатқа деген сүйіспеншілік пен құрметті қалыптастыру үшін экологиялық білім беру эмоционалдық және эстетикалық аспектілерді де қамтуы керек.

Кері байланыс принципі: Оқушылардың экологиялық білім деңгейін, қызығушылықтарын және әрекеттерін бағалау үшін жүйелі кері байланыс қамтамасыз етілуі тиіс.

Тұрақтылық принципі: Экологиялық білім беру тұрақты даму концепциясына негізделуі қажет. Оқушыларға экологиялық мәселелердің ұзақ мерзімді шешімдерін түсіндіру маңызды.

Осы принциптерді ескере отырып, экологиялық білім беру процесін тиімді ұйымдастыруға және оқушылардың экологиялық мәдениетін қалыптастыруға болады.

Экологиялық үйірме жұмысы барысында оқушыларға экологиялық білім мен тәрбие берудің тиімді әдістерін қолдану маңызды. Мысалы, жобалық жұмыстар ұйымдастыру арқылы балалар табиғатқа қатысты мәселелерді зерттей алады. Олар экологиялық зерттеулер жүргізіп, өздері жинаған деректерді талдай отырып, табиғат қорғау шараларын өздері ұсына алады. Бұл процесс барысында балаларда шығармашылық және сыни ойлау қабілеті дамиды.

Бұдан басқа, экологиялық мәдениетті қалыптастыруда ата-аналардың да рөлі зор. Оларды экологиялық іс-шараларға тарту арқылы, балалар үйде экологиялық құндылықтарды насихаттайтын ортаны қалыптастыра алады. Ата-аналармен бірігіп өткізілген табиғатқа саяхаттар, экологиялық фестивальдер балалардың табиғатқа деген сүйіспеншілігін арттырады.

Материалдар мен әдістер

Сонымен қатар, экологиялық білім беруді қолдайтын материалдар мен ресурстарды мектепте қолжетімді ету маңызды. Оқулықтар, мультфильмдер және бейнемазмұндар экологиялық тәрбиені қызықты әрі тиімді етуге көмектеседі. Нәтижесінде, бастауыш мектеп оқушылары экологиялық сауатты, жауапты азаматтар ретінде өседі.

Экологиялық мәдениет балаларға табиғаттың құндылығын түсінуге, экологиялық мәселелерге жауапкершілікпен қарауға және табиғатқа қамқорлық жасауды үйретуге мүмкіндік береді. Бұл мәдениеттің негізінде экологиялық білім, экологиялық сана және экологиялық тәрбие жатыр. Бастауыш мектеп оқушыларының экологиялық мәдениетін қалыптастыру – бұл тек білім беру процесі емес, сонымен қатар балалардың эмоционалдық және әлеуметтік дамуына да әсер етеді. Оқушылардың экологиялық мәдениетін қалыптастыру – бүгінгі күннің маңызды мәселелерінің бірі. Экологиялық мәдениет – бұл адамның табиғатпен өзара әрекеттестігін, экологиялық жауапкершілігін, табиғатқа деген сүйіспеншілігін және қоршаған ортаны қорғауға деген ынтасын білдіреді. Оқушылардың экологиялық мәдениетін қалыптастыру үшін бірнеше әдіс-тәсілдер қолдануға болады:

Білім беру бағдарламалары: Экология, табиғат қорғау, тұрақты даму туралы арнайы курстар мен сабақтар ұйымдастыру. Оқушыларға экологиялық мәселелер туралы ақпарат беріп, оларды талқылау.

Үйірме жұмысы – балалардың қызығушылықтарын дамыту, шығармашылық қабілеттерін арттыру және экологиялық мәдениетті қалыптастыру үшін тиімді құрал (1-кесте).

Кесте 1 – Үйірмелер маңызы

<i>Табиғатпен танысады:</i>	Оқушылар табиғаттың әртүрлі компоненттерімен танысып, олардың өзара байланысын түсінеді.
<i>Экологиялық жобаларға қатысады:</i>	Оқушылар экологиялық жобалар мен акцияларға қатысу арқылы практикалық тәжірибе алады.
<i>Табиғатқа қамқорлық жасауды үйренеді:</i>	Үйірме жұмысы барысында оқушылар экологиялық таза технологиялар мен ресурстарды пайдалану жолдарын үйренеді
<i>Әдістер мен тәсілдер. Табиғатқа шығу:</i>	Оқушыларды табиғатқа шығарып, оларды экологиялық жағдайлармен таныстыру. Мысалы, орманда, паркте немесе су жағасында экскурсиялар ұйымдастыру.
<i>Экологиялық жобалар:</i>	Оқушыларды экологиялық жобаларға тарту. Мысалы, «Таза қала», «Жасыл планета» жобалары. Оқушыларды экологиялық жобаларға тарту. Мысалы, «Таза қала», «Жасыл планета» жобалары.
<i>Шығармашылық жұмыстар:</i>	Оқушыларды экологиялық тақырыпта шығармашылық жұмыстар жасауға ынталандыру. Мысалы, сурет салу, эссе жазу, экологиялық плакаттар әзірлеу.
<i>Ойындар мен тренингтер:</i>	Экологиялық білімді ойындар мен тренингтер арқылы беруді ұйымдастыру. Бұл балалардың қызығушылығын арттырып, экологиялық мәселелерді жеңіл қабылдауына көмектеседі.

Ескерту – [3, 17-31 бб.] әдебиет негізінде автордың құрастыруы

Оқушылардың экологиялық мәдениетін қалыптастыру – бүгінгі күннің маңызды мәселелерінің бірі. Экологиялық мәдениет – бұл адамның табиғатпен өзара әрекеттестігін, экологиялық жауапкершілігін, табиғатқа деген сүйіспеншілігін және қоршаған ортаны қорғауға деген ынтасын білдіреді. Осы мақсатта Талдықорған қаласының оқушыларына бірнеше сұрақтарды қамтитын ауызша түрде сауалнаманы ұйымдастырдық. Сауалнама барысында қоршаған ортаны қорғау аясында қандай әрекеттер жасап, қандай іс-шаралар мен жобаға ат салысудасыздар деп сұрадық. Көбінесе оқушылар мектеп аясында сенбілік шараларына қатысатынын, бірақ ауқымды жобалар турлы хабардар емес. Себебі, жеткілікті түрде ақпарат жеткізілмейді.

Нәтижелер мен талқылаулар

Экологиялық тәрбие берудегі зерттеу жұмыстарының анализі – бұл экологиялық білім мен тәрбие беру мәселелерін зерттеу, экологиялық сана мен жауапкершілікті қалыптастыруға бағытталған әдістемелер мен бағдарламаларды бағалау. Мұндай анализ бірнеше аспектілерді қамтиды:

1. Зерттеу мақсаттары мен міндеттері. Экологиялық тәрбие берудің негізгі мақсаттары мен міндеттерін анықтау. Нақты аудиторияға (оқушылар, студенттер, қоғам) бағытталған бағдарламалар мен жобаларды зерттеу.

2. Зерттеу әдістері анкеталау, интервью, сауалнама арқылы ақпарат жинау. Эксперименттік әдістер: экологиялық жобалар мен іс-шаралардың тиімділігін бағалау. Мета-анализ: бұрынғы зерттеулердің нәтижелерін жинақтау және салыстыру.

3. Нәтижелерді бағалау экологиялық тәрбие бағдарламаларының тиімділігін бағалау: қатысушылардың экологиялық білім деңгейі, экологиялық әрекеттері мен мінез-құлықтары. Оқыту әдістерінің (практикалық, теориялық, интерактивті) әсерін зерттеу.

4. Проблемалар мен қиындықтар экологиялық тәрбие берудегі кедергілер: қоғамдағы экологиялық мәдениеттің төмендігі, ақпараттың жетіспеушілігі. Зерттеу нәтижелерінің практикалық қолданылуы: бағдарламалардың іске асырылуындағы қиындықтар.

5. Ұсыныстар экологиялық тәрбие бағдарламаларын жетілдіру: инновациялық әдістер мен технологияларды енгізу. Қоғамдық ұйымдар мен мемлекеттік мекемелер арасындағы ынтымақтастықты арттыру.

6. Экологиялық тәрбие берудің маңыздылығы мен қажеттілігі.

Экологиялық тәрбиені оқу процесінде қалыптастыру – бұл жастардың экологиялық сана-сезімін, жауапкершілігін және табиғатқа деген сүйіспеншілігін дамытуға бағытталған маңызды процесс. Экологиялық тәрбиені қалыптастырудың бірнеше жолдары бар:

Курстар мен пәндер: Экология, биология, география сияқты пәндерде экологиялық мәселелерді тереңірек қарастыру. Оқушыларға табиғаттың заңдылықтарын, экосистемалардың өзара байланысын түсіндіру.

Практикалық сабақтар: Табиғатқа шығу, экскурсиялар, экологиялық жобалар мен зерттеулер жүргізу. Оқушыларды табиғатпен тікелей таныстыру, экологиялық проблемаларды шешу жолдарын көрсету.

Жобалық жұмыстар: Оқушыларды экологиялық жобаларға қатыстыру. Мысалы, мектеп ауласын көгалдандыру, қалдықтарды қайта өңдеу, экологиялық акцияларға қатысу.

Ақпараттық компаниялар: Экологиялық мәселелер туралы ақпарат тарату, семинарлар, тренингтер ұйымдастыру. Оқушылар мен олардың ата-аналарын экологиялық тәрбиенің маңыздылығы туралы ақпараттандыру.

Көрнекі құралдар: Плакаттар, буклеттер, видеороликтер арқылы экологиялық тәрбиені насихаттау. Оқушылардың экологиялық білімдерін визуализациялау.

Интерактивті әдістер: Ойындар, викториналар, дебаттар арқылы экологиялық білімді дамыту. Оқушыларды белсенді қатысуға ынталандыру.

Серіктестік: Экологиялық ұйымдармен, қорлармен ынтымақтастық. Оқушыларды экологиялық бағдарламаларға, волонтерлік жобаларға тарту.

Отбасылық қатысу: Ата-аналармен жұмыс жүргізу, экологиялық тәрбиенің отбасылық аспектілерін насихаттау. Отбасылық экологиялық жобаларды ұйымдастыру.

Технологияларды пайдалану: Онлайн платформалар, мобильді қосымшалар арқылы экологиялық білімді арттыру. Оқушыларға экологиялық мәселелерді шешу үшін жаңа технологияларды қолдану.

Табиғатпен қарым-қатынас: Оқушыларды табиғатпен тығыз байланыста болуға шақыру. Мысалы, табиғатқа шығу, экологиялық лагерлер, фермерлік жобалар.

Осы жолдар арқылы оқу процесінде экологиялық тәрбиені тиімді түрде қалыптастыруға болады. Экологиялық білім мен тәрбиені дамыту – бұл болашақ ұрпақтың табиғатты қорғауға деген жауапкершілігін арттырудың маңызды қадамы.

Қорытынды

Экологиялық тәрбие берудегі зерттеу жұмыстары экологиялық білім мен мәдениеттің дамуына, жастардың экологиялық жауапкершілігін арттыруға, қоғамда экологиялық проблемаларды шешуге бағытталған. Мұндай зерттеулердің нәтижелері болашақта экологиялық саясатты қалыптастыруда маңызды рөл атқарады. Бастауыш

мектеп оқушыларының экологиялық мәдениетін қалыптастыру – қоғамның экологиялық сауаттылығын арттыру үшін маңызды қадам. Үйірме жұмысы арқылы балалар табиғатпен танысып, экологиялық мәселелерге жауапкершілікпен қарауды үйренеді. Бұл процесс тек білім беру емес, сонымен қатар балалардың тұлғалық дамуына да оң әсер етеді. Сондықтан, мектептерде экологиялық мәдениетті қалыптастыруға бағытталған үйірмелердің саны мен сапасын арттыру қажет.

ӘДЕБИЕТТЕР:

1. Сабырова Г.Н. «Экологиялық білім беру: теория және практика». – Алматы: Білім, – 2017.
2. Кенжебаев Н. «Экологиялық мәдениет және білім беру». – Астана: ҚР Білім және ғылым министрлігі, – 2018.
3. Мұстафина А. «Бастауыш мектепте экологиялық тәрбиені ұйымдастыру». – Шымкент: Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік университеті, – 2019.
4. Сүлейменова Л. «Экология және адам: экологиялық мәдениетті қалыптастыру». – Алматы: Қазақ университеті, – 2020.
5. Баймұратова Р. «Экологиялық білім берудің әдістемелері». – Нұр-Сұлтан: Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, – 2021.
6. Кенжеханова А. «Экологиялық мәдениет: теориялық негіздер мен практикалық аспектілер». – Алматы: «Рауан» баспасы, – 2022.
7. Жолдасбекова М. «Бастауыш мектеп оқушыларына экологиялық білім беру». – Павлодар: Павлодар мемлекеттік педагогикалық университеті, – 2023.
8. Воронкова В. Программы подготовительного и 1-4 сыныпсов коррекционных образовательных учреждений VIII вида, «Просвещение», М., – 1999 г.
9. «Человек и мир», сост. Лещинская Т.Л. и др. /Программа вспомогательной школы с русским языком обучения, 1 отделение, – Минск, – 2007 г.
10. Формирование представлений о себе и окружающем мире, сост. Баряева Л.Б. и др. /Программа воспитания и обучения дошкольников с интеллектуальной недостаточностью. – Сб. 2001 г.

REFERENCES:

1. Sabyrova G.N. «Ekologialyq bilim beru: teoria және praktika» [Environmental education: theory and practice]. – Almaty: Bilim, – 2017.
2. Kenjebaev N. «Ekologialyq мәдениет және bilim beru» [Ecological culture and education]. – Astana: QR Bilim және ғылым ministrлігі, – 2018.
3. Mūstafina A. «Bastauyş mektepte ekologialyq tärbiені üiymdastyru» [Organization of environmental education in primary school]. – Şymkent: Oñtüstik Qazaqstan memlekettik universiteti, – 2019.
4. Süleimenova L. «Ekologia және adam: ekologialyq мәдениетті qalyptastyru» [Ecology and man: the formation of an ecological culture]. – Almaty: Qazaq universiteti, – 2020.
5. Baimūratova R. «Ekologialyq bilim berudiñ әдіstemeleri» [Environmental education methods]. – Nūr-Sūltan: L.N. Gumilev atyndaғы Eurazia ūlttyq universiteti, – 2021.
6. Kenjehanova A. «Ekologialyq мәдениет: teorialyq negizder мен praktikalyq aspektiler» [Ecological culture: theoretical foundations and practical aspects]. – Almaty: "Rauan" baspasy, – 2022.
7. Joldasbekova M. «Bastauyş mektep oquşylaryna ekologialyq bilim beru». – Pavlodar: Pavlodar memlekettik pedagogikalyq universiteti [Environmental education for primary school students], – 2023.
8. V.Voronkova Programy podgotovitelnogo i 1-4 synypsov koreksionnyh obrazovatelnyh uchrejdени VIII vida, «Prosveşenie» [Programs of preparatory and 1-4 sons of correctional educational institutions of the VIII type], М., – 1999 g.

9. «Chelovek i mir» [Human and the world], sost. Leşinskaia T.L. i dr. /Programa vspomogatelnoi školy s ruskim iazykom obuchenia, 1 otdelenie/, Minsk, – 2007 g.

10. Formirovanie predstavleni o sebe i okruжайушем mire [Formation of ideas about oneself and the world around us], sost. Baräeva L.B. i dr. /Programa vospitania i obuchenia doşkölnikov s intellektuälnoi nedostatochnöstü. – Sb. 2001 g.

НАЧАЛЬНАЯ ШКОЛА В УСЛОВИЯХ КРУЖКОВОЙ РАБОТЫ ФОРМИРОВАНИЕ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ УЧАЩИХСЯ

Адал А. *, Бакраденова А.Б.

Жетысуский университет имени И. Жансугурова, Республика Казахстан, г.Талдыкорган

*e-mail: dggu@mail.ru

Данная исследовательская работа посвящена формированию экологической культуры учащихся начальной школы. Кружковая работа имеет особое значение в экологическом образовании, так как она воспитывает у учащихся любовь к природе и учит ответственно подходить к экологическим проблемам. В ходе исследования рассматриваются основы экологической культуры, ее компоненты, а также пути экологического образования и воспитания через кружковую работу в начальной школе. Для формирования экологической культуры учащихся предлагаются интерактивные методы, проектные работы, экскурсии по знакомству с природой и организация экологических акций. Результаты исследования показали, что формирование экологической культуры меняет отношение учащихся к природе и повышает их экологическую грамотность. Это, в свою очередь, повысит ответственность будущих поколений за экологические проблемы и будет способствовать приверженности принципам устойчивого развития. Для достижения формирования экологической культуры определены такие основные направления, как экологическое образование, повышение любви к природе, участие в решении экологических проблем. Исследование выявляет научные основы формирования экологической культуры и предлагает практические методы. Способствует решению экологических проблем в обществе путем повышения экологического образования учащихся. Краткое описание методики исследования. В ходе исследования использовались методы опроса, наблюдения и анализа. Для оценки экологической культуры учащихся можно разработать специальные тесты и анкеты. Результаты исследования показывают, что программы экологического образования эффективны в повышении экологической культуры учащихся. Значительно улучшилось отношение и уровень вовлеченности учащихся в экологические проблемы. Исследование показывает важность формирования экологической культуры и ее роль в решении экологических проблем в обществе. Экологическая культура школьников-основа повышения ответственности будущих поколений за природу. Результаты исследования содержат практические рекомендации, направленные на совершенствование программ экологического образования в школах, организацию работы экологических клубов и кружков, повышение экологической культуры учащихся.

Ключевые слова: экологическая культура, начальная школа, кружковая работа, экологическое образование, природа.

PRIMARY SCHOOL IN THE CONTEXT OF GROUP WORK, THE FORMATION OF AN ECOLOGICAL CULTURE OF STUDENTS

A. Adal*, A.B. Bakradenova

Zhetysu University named after I. Zhansugurov, Republic of Kazakhstan, Taldykorgan

*e-mail: dggu@mail.ru

This research paper is devoted to the formation of the ecological culture of primary school students. Club work is of particular importance in environmental education, as it fosters students' love of nature and teaches them to take a responsible approach to environmental problems. The research examines the basics of environmental culture, its components, as well as ways of environmental education and upbringing through community work in primary schools. Interactive methods, project work, nature tours and the organization of environmental actions are offered to form the ecological culture of students. The results of the study showed that the formation of an ecological culture changes the attitude of students to nature and increases their environmental literacy. This, in turn, will increase the responsibility of future generations for environmental problems and promote adherence to the principles of sustainable development. In order to achieve the formation of an ecological culture, such main directions as environmental education, increasing love for nature, and participation in solving environmental problems have been identified. The research reveals the scientific foundations of the formation of ecological culture and offers practical methods. Promotes the solution of environmental problems in society by increasing the environmental education of students. A brief description of the research methodology. The research used survey, observation, and analysis methods. Special tests and questionnaires can be developed to assess students' environmental culture. The results of the study show that environmental education programs are effective in improving the environmental culture of students. The attitude and level of involvement of students in environmental issues has significantly improved. The study shows the importance of forming an ecological culture and its role in solving environmental problems in society. The ecological culture of schoolchildren is the basis for increasing the responsibility of future generations for nature. The research results contain practical recommendations aimed at improving environmental education programs in schools, organizing the work of environmental clubs and circles, and improving the environmental culture of students.

Keywords: ecological culture, elementary school, community work, environmental education, nature.